

26. *Ribautiana tenerrima* (HERRICH-SCHÄFFER, 1834) (*Homoptera, Cicadellidae*) – szkodnik jeżyny bezkolcowej w Polsce

Ribautiana tenerrima (HERRICH-SCHÄFFER, 1834) (*Homoptera, Cicadellidae*) – a pest of blackberry in Poland

Synonimy: *Typhlocyba tenerrima* HERRICH-SCHÄFFER, 1834; *Typhlocyba rubi* HARDY, 1859; *Typhlocyba misella* BOHEMAN, 1852; *Ribautiana tenerrima disjuncta* ZACHVATKIN, 1947.

Skoczek z podrodziny *Typhlocybinae*, barwy jasno-żółtej. Długość ciała 2,7–3,5mm. Głowa stosunkowo wąska, zwłaszcza w porównaniu z pokrewnym gatunkiem *R. ulmi* (L.). Ciemię, przedplecze i tarczka posiadają zabarwienie od białawego do żółtego. Przednie skrzydła są delikatne, żółtawo-żółtawe, niekiedy zielonkawo przeświecające. Przy żyłkach poprzecznych występuje dość zmienne przydymienie od delikatnego do intensywnego. Przy końcach żyłek uchodzących do szczytu skrzydła są ciemne punkty. Penis jest wąski, wydłużony, ostro zakończony, z małymi wyrostkami w górnej jego części. Wyrostki bazalne penisa są również wydłużone, wąskie, nieco odchyłone na boki a w szczytowej części lekko wygięte.

Gatunek ten jest szeroko rozprzestrzeniony. Występuje w całej Europie a także w Australii i na obszarze nearktycznym. Według danych literaturowych gatunek ten występuje na dębie, leszczynie, klonie, śliwie, brzozie, wierzbie, szaktaku, bukszpanie oraz jeżynie. W Niemczech pojedyncze osobniki notowano na jeżynie, malinie i czereśni.

W roku 1990 gatunek *R. tenerrima* wystąpił masowo w okolicach Poznania na jeżynie bezkolcowej w ogródkach działkowych. Wiosenny wyląg larw z jaj zimujących pod skórą pędów jeżyny rozpoczął się na przełomie kwietnia i maja i był przewlekły. W związku z tym, nierównomierny był również pojaw imagines. Pierwsze osobniki dorosłe pojawiły się w terenie na przełomie maja i czerwca. Składanie jaj letnich do nerwów i blaszki liściowej jeżyny było rozciągnięte w czasie, co powodowało zażebienie się z następną generacją. Larwy drugiego pokolenia żerowały od lipca aż do jesieni. W roku 1990, przy stosunkowo łagodnej jesieni, zarówno larwy jak i imagines drugiej generacji obserwowano jeszcze w listopadzie. Najwyższe nasilenie występowania miało miejsce w sierpniu i wrześniu. Wyższą liczebność notowano na jeżynach rosnących w miejscach dobrze nasłonecznionych niż w zacienionych. Szkodliwe są zarówno larwy jak i imagines. Żerują one w charakterystyczny dla wielu *Typhlocybinae* sposób, na dolnej stronie liści, początkowo wzdłuż nerwu głównego a następnie przy nerwach bocznych. W wyniku nakłuwania i ssania powstają na górnej stronie blaszki liściowej, początkowo wzdłuż nerwów a następnie na całej powierzchni, białawe, z czasem żółknące małe plamki. Przy silnym porażeniu plamki te zlewają się, całe liście bieleją, podwijają się brzegami do dołu i brunatnieją. Następstwem żerowania może być zahamowanie wzrostu pędów i zawiązywania owoców. Owoce są drobniejsze i słabo dojrzewają.

W związku z coraz powszechniejszą uprawą jeżyny bezkolcowej w Polsce, szkodnik ten może nabrać znaczenia ekonomicznego. Dlatego też w Katedrze Entomologii AR w Poznaniu, podjęto szersze badania nad bionomią i ekologią tego gatunku.

WANDA NOWACKA, Poznań